

OBNOVA HOSPODÁŘSKÉHO DVORA KLÁŠTERA V PLASÍCH

PLZEŇSKÁ 2, 331 01 PLASY

OBJEDNATEL: NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM

ZHOTOVITEL: SDRUŽENÍ FIREM
HOCHTIEF A. S. –
GEMA ART GROUP A.S.

REALIZACE: 2014–2015

Rozlehlý klášter Plasy láká svou bohatou historií a neobyčejnou architekturou již řadu let. Původně cisterciácký klášter byl založen pozdějším králem Vladislavem II. v roce 1144. Vzestup kláštera byl zastaven vlivem husitských válek v 15. století a během války třicetileté (1618–1648). Nový rozkvět tak přišel až na přelomu 17. a 18. století. Právě do tohoto období spadají barokní úpravy původního konventu a výstavba nového hospodářského dvora. Na návrzích se podíleli barokní stavitelé jako J. B. Santini nebo J. B. Mathey.

V roce 1785 byl klášter v rámci reformy císaře Josefa II. zrušen. Objekt byl v první polovině 19. století odkoupen mocným kancléřem Metternichem. Nový majitel nechal původní klášterní prelaturu přebudovat na empírový zámek. K hospodářskému dvoru byl současně přistavěn pivovar a sladovna. Průběh 20. století památku těžce poznamenal, po zestátnění byl objekt využíván jako sklady zeleniny či státní archiv a postupně chátral.

Ke změnám došlo v roce 2009, kdy byla velká část areálu předána do správy Národního technického muzea v Praze, které si vytyčilo přetvořit místo v „Centrum stavitelského dědictví“. V nově zrekonstruovaném areálu pivovaru a sladovny se nyní nachází studijní depozitář, knihovna se zaměřením na architekturu, muzejní expozice věnovaná stavitelství a ateliér zesnulého architekta Jana Kaplického. V hospodářském dvoře budou k vidění ukázky tradičních stavebních technologií, řemesel i historických stavebních strojů. Místo má přilákat laickou i odbornou veřejnost.

Na rozsáhlém projektu se od začátku roku 2014 podílelo sdružení firem HOCHTIEF-GEMA ART GROUP. Poslední jmenovaná zde realizovala záchranu hospodářského dvora (bývalé stáje, ovčín, sádky, vozová kolna a hospodářská budova). Památka byla v havarijním stavu – v některých případech stály pouze obvodové zdi, stropy propadlé, zdi zavlhčené, dřevěné konstrukce silně zasažené hnilobou. Vzhledem k rozsahu a tristnímu stavu historických budov se jednalo o náročný projekt, vyžadující vysokou odbornost a kvalitu. Hlavním cílem byla záchrana hospodářského dvora s minimálními zásahy do památkové podstaty objektu.

Obnova štítu budovy

Areál hospodářského dvora po rekonstrukci

Interiéry nového muzea – stav po rekonstrukci

Nově zrekonstruované schodiště

Interiér s původním románským oknem

Nově zrekonstruované schodiště

Práce na fasádě objektu

Stav po celkové rekonstrukci

Pokládka střešní krytiny

Průběh prací

OBNOVA HOSPODÁŘSKÉHO DVORA KLÁŠTERA V PLASÍCH

PLZEŇSKÁ 2, 331 01 PLASY

OBJEDNATEL: NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM

ZHOTOVITEL: SDRUŽENÍ FIREM
HOCHTIEF A. S. –
GEMA ART GROUP A.S.

REALIZACE: 2014–2015

RESTAUROVÁNÍ KAMENNÝCH PRVKŮ

Předmětem restaurování byla především dochovaná románská a gotická ostění, původní rybí sádky i zdobné kamenné prvky na průčelí hospodářské budovy a vozové kolny.

Torza původních románských a gotických oken se po přestavbách nacházejí uvnitř hospodářské budovy a nyní jsou součástí expozice Centra stavitelského dědictví. Okna jsou prezentována ve své nejpůvodnější podobě, proto byl zvolen galerijní styl restaurování, tedy s užitím minimálních rekonstrukčních zásahů. Čištění se provádělo za pomoci jemných štětců, kritické části románských oken bylo nutno opakovaně penetrovat zpevňujícím roztokem. Širší trhliny byly injektovány tmelem na minerální bázi. Proces doplnění chybějících částí byl minimalizován pouze na tmely zajišťovací. Závěrem se přistoupilo k optickému stmelení.

Rybí sádky nacházející se v přízemí hospodářské budovy pod úrovní podlahy, pochází z poloviny 17. století. Dvojice vodních nádrží byla po řadu let zasypaná sutí, díky čemuž se zachovala v dobrém stavu. Pouze místy se objevil úbytek kamene. Po očištění se přistoupilo ke statickému zajištění a doplnění umělým kamenem. Sádky již nebudou sloužit původnímu účelu, ale jako součást výstavy.

Součástí restaurování byla dále kamenná nápisová deska osazená na fasádě hospodářského dvora. Latinský nápis s chronogramem pochází z 18. století. Vzhledem k působení nepříznivých vlivů počasí, je povrch narušen procesy zvětrávání i mechanickými defekty. Před zásahy bylo nutné provést prekonsolidaci trhlín za užití organokřemičitanů. Po čištění kartáčky a mikrotryskáním, následovala penetrace a doplnění chybějících částí. Barevná retuš byla provedena za užití minerálních pigmentů a vápna.

Štít budovy vozové kolny je zdoben kamenným obeliskem a kamennými vázami pocházející z 18. století. Povrch kamene vykazoval zvětrávací procesy – základní hmota byla vyplavena, a to včetně vyplavených spár. Kámen byl dále destruován tmavými krustami a agresivní vegetací. Nejvíce zasažené partie bylo nutno doplnit směsí umělého kamene na minerální bázi. Dále byla provedena lokální konsolidace a optické scelení.

Původní románská okna – před restaurováním

Detail ostění románského okna

Stav po restaurování

Zdobné kamenné prvky na štítu budovy – po restaurování

Detail kamenné vázy – před restaurováním

Detail kamenné římsy štítu – před restaurováním

Stav před započítím prací

Původní deska s chronogramem – stav před restaurováním

Kamenné kádě na ryby – průběh prací

Kamenné kádě na ryby – po rekonstrukci

OBNOVA HOSPODÁŘSKÉHO DVORA KLÁŠTERA V PLASÍCH

PLZEŇSKÁ 2, 331 01 PLASÝ

OBJEDNATEL: NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM

ZHOTOVITEL: SDRUŽENÍ FIREM
HOCHTIEF A. S. –
GEMA ART GROUP A.S.

REALIZACE: 2014–2015

RESTAUROVÁNÍ NÁSTĚNNÉ MALBY NA PRŮČELÍ HOSPODÁŘSKÉ BUDOVY

Objekt hospodářské budovy je historicky nejceněnější částí komplexu hospodářského dvora bývalého kláštera v Plasích. Jihovýchodní průčelí s tympanonem bylo v minulosti dekorativně ztvárněno.

Uprostřed tympanonu byla během restaurátorského průzkumu pod vrstvami novějších přetěrů odhalena nástěnná malba – znak rakouské orlice. Malba byla velmi nesoudržná, proto se již během samotných průzkumů a očištění pomocí skalpelů muselo přistoupit k upevňování malby.

Defekty byly pečlivě vytmeleny a na chybějících místech byla provedena retuš. Malba prošla závěrečnou konzervací.

Na jihovýchodním průčelí byly dále objeveny umělecky zpracované sluneční hodiny. Malba byla torzovitá a silně poškozená. Po odkryvu byly zjišťovány původní odstíny malby, jednalo se o modro-růžové a okrové odstíny. K restaurování byl dále přizván odborník na sluneční hodiny, který vyhodnotil technický náskres, aby se zachovala funkčnost. Malba byla restaurována a retušována do současné podoby.

Třetím zdobným prvkem na průčelí hospodářské budovy je štukové zrcadlo s černým nápisem na zeleném podkladu. Neúplný nápis v latině byl odborníky rozluštěn a doplněn. Jednalo se o pamětní text vztahující se k renovaci z roku 1801, která proběhla po uzavření lunévillského míru s Napoleonem. Malba byla opět zafixována, retušována a závěrem konzervována pro budoucí léta.

Celkový pohled na historickou budovu

Průčelí budovy s nástěnnou malbou – po restaurování

Detail slunečních hodin

OBNOVA HOSPODÁŘSKÉHO DVORA KLÁŠTERA V PLASÍCH

PLZEŇSKÁ 2, 331 01 PLASY

OBJEDNATEL: NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM

ZHOTOVITEL: SDRUŽENÍ FIREM
HOCHTIEF A. S. –
GEMA ART GROUP A.S.

REALIZACE: 2014–2015

REKONSTRUKCE FASÁDY BUDOV HOSPODÁŘSKÉHO DVORA

Součástí prací, které spadaly pod projekt realizovaný GEMA ART GROUP a.s., byla též rekonstrukce fasádních zdí. Valná část byla provedena zkušenými řemeslníky a za dozoru restaurátorů. Výběr odstínu byl konzultován s pracovníky Národního technického muzea i s památkáři. Vápenné barvy byly nanášeny technikou tupování, pro zachování dobového vzhledu.

Větší pozornost restaurátorů si vyžádala štitová zeď jihovýchodního průčelí hospodářské budovy postavené v polovině 18. století. Velká část původních architektonických prvků se na fasádě nedochovala, tympanon i římsa byly shledány ve značně havarijním stavu. Cílem restaurátorského zásahu byla rekonstrukce původní barokní profilace (římsy, pilastry, hlavice, štít) a obnova fasády v její původní barevnosti. Chybějící architektonické prvky byly doplněny na základě šablon vyhotovených dle dochovaných originálů. Tyto původní profilace bylo nutno zpevnit, a to ve třech až pěti po sobě jdoucích cyklech. Celá plocha fasády byla scelena vápenným bílým podkladem, na který se tupováním aplikovala lazurní vápenná malba.

Stav před rekonstrukcí

Stav po rekonstrukci

Průběh prací

Stav po rekonstrukci

Práce na fasádě hospodářského dvora

Stav po rekonstrukci

OBNOVA HOSPODÁŘSKÉHO DVORA KLÁŠTERA V PLASÍCH

PLZEŇSKÁ 2, 331 01 PLASY

OBJEDNATEL: NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM

ZHOTOVITEL: SDRUŽENÍ FIREM
HOCHTIEF A. S. –
GEMA ART GROUP A.S.

REALIZACE: 2014–2015

SANACE STĚN A STROPŮ

V interiérech hospodářského dvora bylo nutno provést rozsáhlé restaurování a konzervaci omítek i sazí v původní černé kuchyni. Stav interiérů byl tristní. Vlivem narušené statiky dosahovaly trhliny velikosti až jednoho metru. Všudypřítomná vlhkost vedla k silnému zasolování omítek, povrch pokrývalo též biologické napadení zelenou řasou a plísněmi. Zdi byly též poničeny sprejery.

Práce byly započaty odstraněním degradovaných a mladších nátěrů, následovala eliminace solných výkvětů a mechanická čištění pomocí skalpelů a skelného vápna. Vzhledem ke špatné soudržnosti byl užit lokální konsolidační postřik některých zdí. Dutiny byly injektovány směsí vápna a roztoku pro konsolidaci. Vypadané části zdiva byly vyplněny kameny a starými cihlami. Torzo původní pece v černé kuchyni restaurátoři zachovali bez výraznějších zásahů. Pec byla pouze konsolidována, očištěna a lokálně doplněna maltou.

Interiér napadený zelenou řasou

Černá kuchyně – restaurátorský průzkum

Průběh prací

Stav interiéru po rekonstrukci

Původní pec a gotické okno

Gotické okno a interiér po restaurování

OBNOVA HOSPODÁŘSKÉHO DVORA KLÁŠTERA V PLASÍCH

PLZEŇSKÁ 2, 331 01 PLASY

OBJEDNATEL: NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM

ZHOTOVITEL: SDRUŽENÍ FIREM
HOCHTIEF A. S. –
GEMA ART GROUP A.S.

REALIZACE: 2014–2015

RESTAUROVÁNÍ DŘEVĚNÝCH PRVKŮ

Restaurátorské práce se týkaly především historických dveří a balustrového zábradlí. Dvoukřídlé vstupní dveře ze smrkového dřeva pocházejí z druhé poloviny 19. století. Povrch je umělecky ztvárněn do novobaročného stylu s kazetovými výplněmi. Značné poškození bylo zaznamenáno zejména ve spodní části, narušení vykazovaly také profilové lišty. Dveře tak restaurátoři demontovali a odvezli do svého ateliéru, kde následovalo snímání novějších nátěrů a napouštění dřeva fungicidními a insekticidními prostředky. Nutná byla též lokální petrifikace a konzervace dřeva fermeží. Povrch byl nově upraven krycí olejovou barvou.

Dřevěné balustrové zábradlí bylo vystavěno při samotném vzniku hospodářského dvora, tedy v polovině 17. století. Nachází se ve druhém nadzemním podlaží hospodářské budovy. Zábradlí se původně skládalo z patnácti kusů kuželek, do současnosti se však zachovalo pouze devět z nich. Vysoký stupeň degradace vykazoval též nosný trám celé pavlače, krakorce byly poměrně stabilizované.

Jednotlivé balustry bylo nutno demontovat a restaurovat v ateliéru, dle originálu bylo přistoupeno vytvoření identických kopií. Zvětralé části původních prvků bylo nutno napustit konsolidačními, fungicidními a insekticidními prostředky. V kritických místech restaurátoři provedli také lokální petrifikaci. Dále bylo nutné opravit konstrukční prvky. Závěrem se přistoupilo napouštění fermeží a nátěru olejovou barvou.

Původní dřevěná balustráda před restaurováním

Dřevěná balustráda – průběh restaurování

Dřevěná balustráda před restaurováním

Stav historické balustrády po restaurování

Repliky historických oken před osazením

Nový plot v areálu hospodářského dvora

Stav jednoho z krovů před rekonstrukcí

Stav jednoho z krovů po rekonstrukci

Historická replika původních dveří

Dveře po restaurování

Dřevěná kolna po rekonstrukci